

Degen szavak és szakkifejezések magyarázata

Adoráció • hódolatot kifejező testmozdulat (térdre borulva imádkozni).

Alba • kéz- illetve lábfejig érő, fehér színű miseing, a papi liturgikus viselet része.

Antependium • oltárterítő, használatban színe lehetőleg azonos a napi miseruha színével.

Aspergile • szenteltvízhintő pálca.

Aspersorium • hordozható szenteltvíztartó.

Attribútum • az ikonográfiában jelképes, ill. jelvénytárgy, esetleg ember- vagy állatalak, mely az ábrázolt személyt vagy allegóriát teszi felismerhetővé.

Casula lásd kazula

Cibórium • fedéllel ellátott áldoztató kehely, melyben az átváltoztatott szentostyákat őrzik.

Cibórium vélum • a cibórium takarására szolgáló, díszes, köpenyszerű takarókendő.

Corporale lásd korporálé

Feszület • önálló kereszt, korpusszal.

Filia • leányegyház.

Hangvető • szószékkorona, a szószék felső része.

Historia Domus • 'háztörténet', az egyes plébániák lelképásztorai által vezetett kéziratos könyv, melyben a helyi történéseket, jelentős hitéleti eseményeket rögzítik. A váci egyházmegyében az 1770-es évektől tették kötelezővé a latin nyelvű *Historia Domusok* vezetését.

IHS • Jézus nevének latin rövidítéséből származó monogram (Iesus Hominum Salvator)

Inventárium • leltár.

Kazula • miseruha, melyet csak felszentelt pap viselhet a szentmise ideje alatt.

Kehelytakaró vélum • a miseruha színével egyező, többnyire kereszttel díszített, négyszögletű kehelytakaró kendő.

Kereszt • Jézus szenvedésének jelképe, korpusz nélkül.

Korporálé • ostyaabrosz. Négyeszer összehajtott vászonkendő, melyen az Oltáriszentség pihen.

Korpusz • a kereszten függő Jézus megjelenítése.

Körmeneti kereszt • a körmenetek élén, hosszú száron vitt feszület.

Krisztogram • Jézus Krisztus nevének görög kezdőbetűiből (khi, ró) kialakított jel.

Kusztódia • a szentségtartóban tisztelt nagy szentostya őrzésére szolgáló kerek tároló szelence.

Lizéna • a fal síkjából enyhén kiugró, lábazat és fejezet nélküli függőleges falsáv.

Mensa lásd menza

Menza • oltárasztal, az oltár vízszintes része.

Monstrancia • művészien elkészített, aranyozott szentségtartó vagy szentségmutató, régi nevén úrmutatató, belül aranyozott lunulára (félhold) fogott, átváltoztatott papi szentostyával, nagyostyával.

Navicula • tömjéntartó.

Örökmécses • katolikus templomokban állandóan égő lámpás, Krisztus jelenlétének jelképe.

Pacifikálé • kézi/talpas feszület.

Palla • négyszögletű, többnyire díszes, kartonnal keményített kehelyfedő. A kehelyre helyezve az átváltoztatott bort védik vele.

Paramentum • liturgikus ruhák összefoglaló neve.

Paténa • kerek, közepén bemélyedő kis kehelytányér, melyen a szentostya a mise ideje alatt pihen. Anyaga csak nemesfém lehet. Áldoztató tálcaként is használható.

Pluviálé • bő, félkör alakú palást, elől díszes csattal ellátva. Zsolozsma végzésekor, körmeneteken, szentségi áldásnál és temetéseken használják a papok.

Processio lásd processzió

Processzió • körmenet.

Purificatorium lásd purifikatórium

Purifikatórium • kehelytörlő kendő. Áldozás és öblítés után ezzel a három részbe hajtott, közepén hímzett kereszttel ellátott vászon kendőcskével tisztítja meg a pap a kelyhet.

Stipes • az oltár alsó része, faragott oltárasztal, erre kerül a mensa.

Stóla • széles, szalagszerű pánt, az aktuálisan viselt miseruha anyagából készítve. Két végén és közepén kereszttel díszítik. A papi hatalom jelképe.

Szembemiséző oltár • a II. Vatikáni Zsinat óta a szentmiseáldozat bemutatásának helye, melynél az oltár a miséző pap és a résztvevők között áll a szentélyben.

Szószerék • a templom hajójában felállított, lépcsőn megközelíthető emelvény az igehirdetés céljára.

Tabernákulum • szentségház, az Oltáriszentség őrzésének helye a főoltáron.

Vers • Csongrádon (és több más településen) egy vers a harangok megcsendítésének egy, megszakítás nélküli 'egysége'.

Vizitáció • a plébániák ellenőrzése. Magyarországon a 12. századtól vannak adataink a püspök vagy főesperesek által írt jegyzőkönyvekre, melyek kérdőpontjait a püspök állította össze. Menetét, gyakoriságát a trienti zsinat (1545-63) szabályozta. Az így keletkezett jegyzőkönyv neve: Canonica Visitatio.

Voluta • csigavonalú építészeti díszítőelem.